

BAR, S₂, 1975, *Defend Sites of the Late La Tene in Central and Western Europe*, de John Collins.

BAR, S₈, 1976, *Dacian Trade with the Hellenistic and Roman World*, de Ion Glodariu.

BAR, S₁₁, 1976, *Oppida, The Beginnings of Urbanization in Barbarian Europe*, cu contribuția: J. Collins, C. C. Haselgrave, Eva F. Peters B. Bfeñ, D. Nash, B. Cunliffe, J. May, W. Rodwell.

BAR, S₁₃, 1976, *The Prehistoric Art in Bulgaria from the Fifth to the Second Millenium B.C.*, de Anna Radunčeva (recenzie Lazarovici în *St.Com. C*, III, 1979).

BAR, S₁₆, 1976, *The Archeology and History of the Carpi from the Second to the Fourth Century A.D.*, de Gh. Bichir.

BAR, 19, 1977, *Archaeology and Anthropology: Areas Mutual Interest*, cu contribuția: R. W. Chapman, Roy F. Ellen, Roland Fletsher, Colin Haselgrave, John Hodder, Sir Edmund Leach, M. J. Rowlands și Matthew Springs.

GHEORGHE LAZAROVICI

TIBERIU BADER, *Epoca bronzului în nord-vestul Transilvaniei, (Cultura pre-tracică)*, Editura științifică și enciclopedică, București, 1978, 246 p., dintre care p. 5—118 = text, 119—130 = catalog descrieri, 131—132 = anexe, 133—142 = rezumat, 143—146 = lista prescurtărilor, 147—151 = lista planșelor, 152—243 = 94 planșe, 243—246 = cuprins.

Apărută în Editura științifică și enciclopedică, în toamna anului 1978, cartea lui Tiberiu Bader intitulată „Epoca bronzului în nord-vestul Transilvaniei”, este materializarea eforturilor depuse de autor în cercetarea epocii bronzului din această parte a țării.

În Prefață (p. 5—6) autorul ne lămurește asupra concepției care a stat la baza alcătuirii lucrării, cit și asupra scopului ei, realizarea unei monografii arheologice a microzonelor geografice Cîmpia Someșului și Țara Oașului, precum și reconstituirea evoluției

istorice în această parte a țării la sfîrșitul mileniului al II-lea și începutul mileniului I î.e.n.

Delimitînd poziția geografică și condițiile naturale, cit și influența exercitată de varietatea reliefului în strînsă legătură cu geneza, geomorfologia, flora și fauna zonei în discuție, *Introducerea* prezintă și un istoric al cercetărilor efectuate pînă acum și publicate de: M. Roșka, J. Hampel, I. Berciu, D. Popescu etc. în zonă, cit și rezultatele propriilor cercetări.

Capitolul II. Culturile epocii bronzului cuprinde perioada de tranziție de la eneolitic la epoca bronzului, acestea aparținîndu-i culturile Bodrogkeresztúr, Baden și Coțofeni. În continuare sînt prezentate principalele culturi ale epocii bronzului din regiune, începînd cu cultura Nir care aparține bronzului timpuriu și pentru care autorul folosește denumirea de *cultură* în loc de *grup*, motivînd aceasta prin faptul că complexul Vučedol-Zók este destul de întins ca spațiu și conținut pentru a fi considerat o singură cultură, cit și datorită faptului că comunitățile culturii Nir ocupă un spațiu bine definit, constituind o cultură proprie. Bronzului mijlociu și tîrziu îi aparțin culturile Otomani și Suciul de Sus, analizîndu-se și cultura Gava, care în zonă este mai puțin cercetată, aparținînd hallstattului timpuriu. Analiza materialului ceramic, a pieselor de bronz și a altor obiecte, coroborate cu observațiile stratigrafice, i-au permis stabilirea fazelor culturilor respective, sincronizarea și legăturile lor cu culturile învecinate, cronologia și aria lor de răspîndire, principalele forme ceramice, decorul folosit etc.

Capitolul III. Metalurgia bronzului. În cadrul acestui capitol sînt tratate contextul și condițiile descoperirii depozitelor de bronz, cronologia lor, sincronizarea cu așezările și necropolele. În continuare sînt clasificate 1320 de piese de bronz, din punct de vedere tipologic și cronologic în: A) *unelte*, B) *arme*, C) *pdoabe*, D) *piese de harnașament*. Pe lîngă cronologia absolută și relativă, transpunînd conținutul depozitelor într-un tabel sinoptic și tipologic, analizînd și coroborînd asocierile diferitelor categorii de piese, depozitele au fost împărțite în 5 grupe, analizînd

du-se apoi evoluția și mișcarea lor în timp și spațiu.

În **capitolul IV** sînt prezentate concluziile la care a ajuns autorul în urma cercetărilor efectuate. Datorită rezultatelor obținute s-a putut reconstitui, cel puțin ipotetic, istoricul epocii bronzului în această parte a țării, unde s-au produs schimbări radicale de ordin economic și social în viața triburilor, ducînd în final la apariția și dezvoltarea culturilor caracteristice epocii bronzului.

Bogata bibliografie folosită cît și prezentarea cronologică a materialului, concluziile și considerațiile istorice

care au putut fi trase datorită cercetărilor mai vechi, cît și a celor efectuate de autor fac ca acest volum să aducă o importantă contribuție la cunoașterea vieții materiale și spirituale a epocii bronzului din zona de nord-vest a Transilvaniei.

În acest context, lucrarea cu caracter monografic „*Epoca bronzului în nord-vestul Transilvaniei*” a lui Tiberiu Bader, reprezintă un aport remarcabil la mai buna cunoaștere a istoriei patriei și un instrument valoros de mare utilitate la dispoziția cercetătorilor.

CAIUS SĂCĂRIN